

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС

Вибіркового освітнього компонента

ТЕКСТ, КОМУНІКАЦІЯ, ДИСКУРС

Рівень вищої освіти
Галузь знань

другий (магістерський)
01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність

014 Середня освіта (Англійська
мова та зарубіжна література)

Освітньо-професійна програма

Середня освіта. Англійська мова
та зарубіжна література

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Текст, комунікація, дискурс» підготовки магістра, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література)

Розробник: Крисанова Т. А., доктор філологічних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Коляда Е. К.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри практики англійської мови

протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Еліна КОЛЯДА

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література Магістр	вибіркова
Кількість годин/кредитів 120 год. / 4 кредити		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год. Консультації 8 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота 88 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		англійська

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Зочна форма навчання	01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Англійська мова та зарубіжна література) Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література Магістр	вибіркова
Кількість годин/кредитів 120 год. / 4кредити		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
		Лекції 4 год.
		Практичні (семінарські) 6 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота 96 год.
		Консультації 14 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Крисанова Тетяна Анатоліївна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	професор

Посада	професор кафедри практики англійської мови
Контактна інформація	
	krysanova@vnu.edu.ua, (електронний розклад)
Дні занять	Очні консультації: у день проведення лекцій/семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

Анотація курсу. Вивчення освітнього компонента спрямоване на вивчення взаємозв'язку трьох основних понять лінгвістики: тексту, комунікації та дискурсу. Здобувачі освіти детально розглянуть природу тексту як базової одиниці комунікації, вивчать його структуру, жанрові особливості та способи створення смислів у різних контекстах. Особлива увага приділяється комунікативним процесам та моделям, що пояснюють, як смисл утворюється та інтерпретується учасниками комунікації. Курс також пропонує ґрунтовний аналіз поняття дискурсу, зосереджуючись на його соціокультурній та ідеологічній природі. Здобувачі освіти ознайомляться з різними теоріями дискурсу, зокрема з критичним дискурс-аналізом, що досліджує зв'язок між мовою, владою та суспільством. Розглядаючи текст, комунікацію та дискурс у взаємозв'язку, здобувачі освіти отримають навички аналізу як вербальних, так і невербальних аспектів комунікації, навчатися ідентифікувати приховані смисли в текстах і дискурсах, а також оволодіють інструментами для критичного аналізу мовних практик у різних контекстах.

Пререквізити. Для оволодіння матеріалом здобувачам освіти необхідно мати знання з теорії мови, комунікативних аспектів мовленнєвої діяльності, а також методів дослідження мовних явищ. Здобувачам освіти потрібно мати рівень С1 володіння англійською мовою.

Мета і завдання освітнього компонента. Метою вивчення освітнього компонента є ознайомити здобувачів освіти із новітніми напрямками сучасної теорії дискурсу та особливостями функціонування тексту в комунікативному процесі.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента є:

- ознайомити здобувачів освіти із основними теоретичними підходами до аналізу тексту, комунікації та дискурсу, розвиваючи розуміння ключових понять і моделей, що описують ці явища;
- сформулювати навички аналізу тексту та дискурсу в різних соціокультурних контекстах;
- навчити здобувачів освіти визначати взаємозв'язки між мовними, невербальними та соціальними елементами комунікації;
- розвинути вміння здобувачів освіти застосовувати знання у практичних ситуаціях, зокрема, аналізуючи реальні тексти та дискурси (наприклад, політичні виступи, рекламу, соціальні медіа).

Результати навчання (компетентності)

Майбутні магістри в результаті вивчення вибіркового освітнього компонента здобудуть

Загальні (інтегральні) компетентності:

- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо, взаємодіяти з іншими мовцями в різних соціальних ситуаціях, бути толерантними;
- здатність діяти відповідно до етичних норм і принципів, норм суспільної моралі, відповідно до професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; до використання інформаційно-цифрових технологій у професійній діяльності;
- здатність постійно навчатися й реалізовувати теоретичні знання практично.

Фахові компетентності

- здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах;
- здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;
- здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
- усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій;
- здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань;
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;
- усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

У результаті вивчення цього освітнього компонента здобувачі освіти матимуть знання про:

- природу тексту та його функції в комунікації, включаючи різні типи текстів і їхні структурні характеристики.
- основні теорії комунікації та їх застосування у різних контекстах;
- поняття дискурсу та різні підходи до його аналізу;

- взаємозв'язок тексту, комунікації та дискурсу в контексті суспільних, політичних, медійних та культурних процесів;
- роль мовних та невербальних засобів у процесі смислотворення;
- методи аналізу тексту та дискурсу.

У результаті вивчення цього освітнього компонента здобувачі освіти будуть уміти:

- аналізувати тексти різних жанрів та типів з точки зору їх структури та функцій в комунікації;
- застосовувати теорії та моделі комунікації для оцінки ефективності комунікативних процесів у різних соціальних та професійних контекстах;
- використовувати методи дискурс-аналізу для критичного дослідження текстів та комунікативних ситуацій, включаючи виявлення ідеологічних впливів та соціальних контекстів;
- інтерпретувати взаємодію вербальних та невербальних елементів у мультимодальних текстах для виявлення стратегій впливу на аудиторію;
- розробляти і впроваджувати стратегії ефективної комунікації в академічних, професійних та міжкультурних контекстах;
- оцінювати вплив дискурсивних практик на формування суспільної думки та соціальних норм, а також аналізувати роль медіа у цьому процесі.

Структура освітнього компонента.

Таблиця 2 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Сучасна теорія тексту.	17	2	2		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. Теорії та моделі комунікації.	17	2	2		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 3. Текст, медіа та цифрова комунікація.	16	1	2		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. Методи дослідження дискурсу.	16	1	2		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 5. Смислотворення в дискурсі.	16	1	2		11	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 6.	15	1	1		11	2	ДС + ДБ

Інтертекстуальність та інтердискурсивність.							+ РК / 5
Тема 7. Мультимодальний дискурс: поєднання вербальної та візуальної комунікації	15	1	2		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 8. Критичний дискурс-аналіз: влада і ідеологія.	14	1	1		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	120	10	14		88	14	40
Види підсумкових робіт							Бал
Підсумкова контрольна робота							Т / 60
Усього	120	10	14		96	14	100

Таблиця 2а (Заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Сучасна теорія тексту.	14	1	1		12		ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. Теорії та моделі комунікації.	16	1	1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 3. Текст, медіа та цифрова комунікація.	16	1	1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. Методи дослідження дискурсу.	16	1	1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 5. Смислотворення в дискурсі.	15		1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 6. Інтертекстуальність та інтердискурсивність.	15		1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5

Тема 7. Мультимодальний дискурс: поєднання вербальної та візуальної комунікації	14				12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 8. Критичний дискурс-аналіз: влада і ідеологія.	14				12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	120	4	6		96	14	40
Види підсумкових робіт							Бал
Підсумкова контрольна робота							Т / 30
Усього	90	4	6		68	12	100

6. *Самостійна робота*

Самостійна робота включає опрацювання теоретичних питань відповідно до теми лекційного заняття та підготовку до практичних занять. Ефективність самостійної роботи викладач виявляє на практичних заняттях, під час тематичного тестування і відображає в загальній оцінці за тему.

Таблиця 3

Зміст самостійної роботи

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
Тема 1.	11	12	Системність у мові й мовленні
Тема 2.	11	12	Аналіз тексту в контексті моделей комунікації
Тема 3	11	12	Міжкультурні аспекти комунікації
Тема 4.	11	12	Теорія конструювання в дискурсі
Тема 5.	11	12	Дискурс і соціальна ідентичність
Тема 6.	11	12	Емоції в тексті та дискурсі
Тема 7.	11	12	Системно-діяльнісний підхід у дискурсивних дослідженнях
Тема 8	11	12	Соціальні медіа й дискурс
Разом:	88	96	

IV. Політика оцінювання

З інформацією про засади поточного та підсумкового оцінювання у ВНУ імені Лесі Українки можна ознайомитися на сайті Університету

https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/08/2023_Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf

Під час вивчення освітнього компонента здобувачі освіти виконують завдання у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, участь в обговоренні на лекційних та семінарських заняттях, підготовка доповідей та презентацій.

Поточним контролем передбачені участь у дискусіях на лекціях, відповіді на семінарських заняттях, виконання самостійних завдань. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за змістовий модуль, становить 40.

Учасник освітнього процесу має дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися часових меж та лімітів навчального процесу.

У разі відсутності з поважної причини на лекційному занятті здобувач освіти представляє конспект теми, яку вивчали на пропущеному занятті. За відсутності на практичному (семінарському) занятті знання здобувача освіти оцінюють за результатами усного опитування по темі, що, зокрема, визначає рівень володіння тематичними термінами та ключовими поняттями.

Критерії оцінювання знань здобувача освіти на семінарських заняттях

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти
5	Здобувач освіти має системні, глибокі знання, виявляє творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Здобувач освіти вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
4	Знання здобувача освіти є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
3	Здобувач освіти демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Здобувач освіти здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2	Здобувач освіти демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту

	підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
1	Здобувач освіти може розрізняти об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.

Якщо здобувач освіти бажає покращити підсумковий бал за аудиторну роботу, пропонується підготовка презентації або захист реферату на одну із тем курсу.

Політика викладача щодо здобувачів освіти.

Здобувач освіти повинен відвідувати всі практичні заняття і брати активну участь у навчальній діяльності, а також виконувати завдання самостійної роботи. Пропущені з поважних причин заняття треба відпрацювати в дні консультацій протягом двох тижнів після виходу на навчання після вимушеної перерви. На заняття здобувач освіти повинен приходити вчасно.

Здобувачі освіти, котрі навчаються за індивідуальним планом навчання, повинні вчасно виконувати завдання відповідно до затвердженого плану і надсилати виконані завдання у групу (Teams) курсу на порталі Microsoft Office 365.

Політика щодо академічної доброчесності
(https://ra.vnu.edu.ua/akademichna_dobrochesnist/kodeks_akademichnoi_dobrochesnosti/).

Здобувач освіти самостійно виконує завдання для практичних занять та самостійної роботи, так само завдання підсумкового контролю; надає правдиву інформацію про результати своєї навчальної діяльності; вказує джерела чужих думок у випадку їхнього використання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії. Під час вивчення курсу можуть бути визнані результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси / тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають навчальній дисципліні або окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом. Деталі щодо процедури зарахування результатів подані за посиланням (<https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022>).

Усі можливі конфліктні ситуації буде вирішено відповідно до Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у Волинському національному університеті імені Лесі Українки (https://vnu-taskid841251.s3.eu-north-1.amazonaws.com/s3fs-public/File/2021/02/Polozhennia_poriadok_vyrishennia_konfliktnykh_sytuatsii.pdf)

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється лектором і проводиться згідно з розкладом навчальних занять. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти за модульну контрольну роботу, становить 60.

Відсутність здобувача освіти на контрольній роботі оцінюється у “0” балів. Повторне складання підсумкового модульного контролю для здобувача освіти можливе за умови його відсутності з поважної причини.

Рівень знань здобувача освіти за поточний і модульний контроль оцінюється в балах, фіксується у журналі після вивчення змістового модуля. Підсумкова оцінка за національною шкалою заноситься в залікову відомість.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

Програма підготовки до підсумкового контролю

1. Які ключові характеристики тексту як основної одиниці комунікації визначають його семантичну цілісність?
2. Які основні ознаки тексту дозволяють відрізнити його від інших лінгвістичних одиниць?
3. Які складові елементи комунікативного процесу формують його структурну цілісність?
4. Як контекстуальні фактори впливають на ефективність міжособистісної комунікації?
5. Які характерні властивості дискурсу?
6. Які основні типології дискурсу ви можете виокремити в сучасних дослідженнях?
7. Які моделі комунікації були запропоновані в науковій літературі, і які їхні особливості?
8. Яким чином модель комунікації Шеннона і Вівера відображає складність інформаційного обміну?
9. Якц методи використовують в критичному дискурс-аналізі для вивчення влади та ідеології?
10. Які категорії невербальної комунікації є суттєвими для розуміння її впливу на вербальні повідомлення?
11. Які взаємозв'язки між невербальними знаками та вербальним спілкуванням можна проаналізувати у комунікативних ситуаціях?
12. Які характеристики визначають мультимодальний текст у сучасній комунікації?
13. Які складові елементи формують мультимодальну комунікацію та як вони взаємодіють між собою?
14. Яким чином культурні контексти впливають на процеси комунікації?
15. Яким чином емоційні елементи впливають на конструювання смислу в дискурсі?

16. Які методи дослідження тексту та дискурсу?
17. Які сучасні підходи до визначення поняття “дискурс”?
18. У чому полягає системно-діяльнісний підхід до вивчення дискурсу?
19. У чому полягає взаємозв’язок влади та ідеології в теорії дискурсу Т. ван Дейка (T. van Dijk)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

- Baker, P., & Ellece, S. Key Terms in Discourse Analysis. Bloomsbury Publishing. 2018
- Flowerdew, L., & Miller, L. Discourse in Context: Contemporary Applied Linguistics. Routledge. 2020.
- Gee, J. P. How to do discourse analysis: A toolkit for students and researchers. Routledge. 2020
- Gee, J. P. Social Linguistics and Literacies: Ideology in Discourses. Routledge. 2022
- Gee, J. P., & Green, J. Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method. Routledge. 2021
- Bhatia, V. K., Flowerdew, L., & Jones, R. H. Advancing discourse analysis in the digital age. Routledge. 2020
- Kress, G., & Van Leeuwen, T. Reading Images: The Grammar of Visual Design. Routledge. 2021
- Krysanova T. Emergent meaning-making in multimodal discourse: a case for sadness in The Horse Whisperer. Cognition, communication, discourse. 24: 37-52. 2024
<http://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/home>
<https://doi.org/10.26565/2218-2926-2022-24-03>
- Tannen D., Hamilton H. E., and Schiffrin D. The Handbook of Discourse Analysis. Wiley Blackwell, 2015.
- Van Dijk, T. A. Discourse and Context: A Sociocognitive Approach. Cambridge University Press. 2021

Додаткова література

- Ділі Дж. Основи семіотики. Львів: Арсенал, 2000.
- Колегаєва І. М. Полімодальність відчуттів у дзеркалі полікодовості тексту, або ще раз про антропоцентризм у лінгвістиці. Записки з романо-германської філології. 2015. Вип. 2. С. 105-112.
- Крисанова Т. А. Принципи когнітивної прагматики у вивченні дискурсивної актуалізації емоцій. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов». 2013. № 1071. Вип. 5. С. 25–30.
- Крисанова Т. А. Функціональний стиль VS дискурс. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2016. №62. С. 188–190.
- Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля. К, 2008.

Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. [На матеріалах сучасної газетної публіцистики]: Монографія. К., 2002.

Bertuccelli M. P. New directions in linguistic research: From cognitive linguistics to neuropragmatics. Zanichelli Seminar, 2008. Milano. Retrieved from https://www.academia.edu/44606781/New_directions_in_linguistic_research_from_cognitive_linguistics_to_neuropragmatics

Djonov, E., Zhao, S. Advancing Multimodal and Critical Discourse Studies. Interdisciplinary Research Inspired by Theo Van Leeuwen's Social Semiotics / Edited by Sumin Zhao, Djonov E., Björkvall A., Boeriis M.. London: Routledge, 2019. 220 p.

Dijk, T. Discourse and Knowledge. <https://www.youtube.com/watch?v=sxfc-WJRKEM&t=208s>

Fairclough, N. Language and Power. London: Longman, 1989. 259 p.

Konderak P. Introduction: How to approach meaning? In Mind, Cognition, Semiosis, 2018. Lublin.